
ADVIES

Gemeentelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling van de Stad Brussel

Aanvrager	Stad Brussel
Aanvraag ontvangen op	21-12-23
Advies aangenomen door de Raad voor het Leefmilieu op	17-01-24

Vooraf

Overeenkomstig artikel 35 van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (hierna "BWRO") vraagt de Stad Brussel om het advies van de raadgevende instanties, waaronder de Raad voor het Leefmilieu (hierna "de Raad"), over haar nieuw Gemeentelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling (hierna "GPDO").

Artikel 32 van het BWRO definieert de GPDO als volgt:

"Het gemeentelijk ontwikkelingsplan kadert, met inachtneming van het gewestelijk bestemmingsplan, in de oriëntaties van het gewestelijk ontwikkelingsplan en vormt een globaal instrument voor de planning van de gemeentelijke ontwikkeling in het kader van de duurzame ontwikkeling. Het bepaalt:

1° de algemene en sectorale doelstellingen evenals de ontwikkelingsprioriteiten, met inbegrip van die inzake ruimtelijke ordening, vereist door de economische, sociale, culturele behoeften en die inzake mobiliteit, toegankelijkheid en milieu;

2° de transversaal en sectoraal in te zetten middelen om de alzo gedefinieerde doelstellingen en prioriteiten te bereiken, met name door de kaartsgewijze uitdrukking van sommige van die maatregelen;

3° de vaststelling van de prioritaire interventiegebieden van het gemeente;
4° in voorkomend geval de aan de door de gemeente uitgewerkte normatieve bepalingen, plannen en programma's in functie van de alzo gepreciseerde doelstellingen en middelen, aan te brengen wijzigingen".

De 7 structurerende ambities van het GPDO van de Stad Brussel zijn:

- Een Stad die ademt;
- Een Stad die evolueert;
- Een open en solidaire Stad;
- Een Stad die beweegt;
- Een dynamische en intelligente Stad;
- Een voorbeeldige en participatieve Stad;
- Een lokale Stad.

Het GPDO is in kaart gebracht op basis van de 7 grote wijken van de stad: de Vijfhoek, de Noordwijk, de Europese wijk, Laken, Neder-Over-Heembeek, Haren en de Louizawijk. Daarnaast werden 7 "Nexus", prioritaire interventiezones, geïdentificeerd, geprogrammeerd en specifiek in kaart gebracht om geografische gebieden met een hoog strategisch potentieel vooruit te helpen en waar het GPDO de concentratie aanbeveelt van fysieke projecten en acties die verband houden met de openbare ruimte en de bebouwde omgeving. Aldus moet men beantwoorden aan de 7 transversale ambities en een hefboomeffect creëren op de schaal van één van de 7 wijken.

Er wordt een beheers- en opvolgingsstrategie voorgesteld om de evolutie van het GPDO objectief te beoordelen en te laten evolueren. Om de ambities van de Stad Brussel te benadrukken en te verduidelijken, zal de opvolging van het GPDO zich toespitsen op becijferde indicatoren die verband houden met de strategische doelstellingen die de Stad en haar OCMW tegen 2030 of, later nog, tegen 2050 willen verwezenlijken. In overeenstemming met het BWRO zal de Stad Brussel "een rapport over de follow-up van de belangrijke effecten van de inwerkingtreding van het gemeentelijk

ontwikkelingsplan op het milieu aan de gemeenteraad voorleggen om de vijf jaar vanaf de goedkeuring van het plan” (art. 39 BWRO).

Behalve de opvolging van de uitvoering van het GPDO en zijn doelstellingen door het bestuur, zal de Stad Brussel 3 specifieke instrumenten ter beschikking stellen van haar beleidsmakers, diensten en burgers, namelijk:

- Een webpagina op de website van de Stad Brussel om transparante informatie te verstrekken over zijn vorderingsstaat door middel van indicatoren die verband houden met de honderdtal strategische doelstellingen van het GPDO;
- De lancering van de dynamische cartografische tool "de stad op 10 minuten", bedoeld om de gelijke toegang voor bewoners en gebruikers tot een gevarieerd aanbod van lokale voorzieningen en diensten te objectiveren;
- Een regelmatig bijgewerkte onlinekaart van de fysieke projecten van de Stad die een territoriale impact kunnen hebben op het niveau van de wijken en hun vorderingsstaat.

Advies

1. Algemene beschouwingen

De Raad staat positief tegenover het aanzienlijke werk dat de Stad aan de opstelling van dit GPDO heeft gewijd. **De Raad** betreurt dan ook dat hij moeilijk een inhoudelijk advies kan geven binnen de door het BWRO opgelegde termijn van 30 dagen, vooral omdat een deel van die termijn in een schoolvakantieperiode viel.

De Raad merkt ook op dat het GPDO niet duidelijk aangeeft welke referentieperioden zijn gebruikt voor de verschillende becijferde doelstellingen. Om het GPDO duidelijker te maken, stelt **de Raad** daarom voor om de referentieperioden voor elk van de gekwantificeerde streefdoelen te specificeren. Ook moeten de beginwaarden van de becijferde doelstellingen bekend worden gemaakt, zodat kan worden nagegaan in hoeverre de doelstellingen worden bereikt.

De Raad is ingenomen met het feit dat het GPDO vermeldt welke specifieke besturen voor de verwezenlijking van bepaalde doelstellingen verantwoordelijk zijn. De begrotingsramingen zouden echter gedetailleerder moeten zijn.

Wat de participatie betreft, vestigt **de Raad** de aandacht op het feit dat de Nederlandstalige versie van het GPDO in een titel op p. 142 aangeeft dat burgers aan alle fasen van de besluitvorming van de Stad deelnemen ("Burgers zijn aanwezig in alle besluitvormingsfasen van de Stad"). In de Franse versie is dezelfde titel (p. 143) als volgt opgenomen: "Des outils variés pour impliquer des citoyens divers". De Nederlandstalige versie lijkt dus ambitieuzer dan de Franstalige versie. **De Raad** is van oordeel dat de voorgestelde maatregelen ter verbetering van de participatie enigszins zwak zijn en niet stroken met de ambitie om de burgers "in alle fasen van de besluitvorming" op te nemen.

Om ervoor te zorgen dat dit GPDO niet zonder gevolgen blijft, zoals dit het geval is geweest met het gemeenteplan van 2004, wijst **de Raad** ten slotte nogmaals op het belang van echte controle- en evaluatie-instrumenten. In dit verband verwelkomt **de Raad** het voorstel om het plan om de 2,5 jaar te evalueren, met een presentatie aan het publiek over de vooruitgang die is geboekt bij de

verwezenlijking van de verschillende doelstellingen. Dit impliceert dat er voldoende middelen (financieel en VTE) beschikbaar worden gesteld om een plan van deze omvang op te volgen. Deze middelen moeten worden toegelicht. Ook een coördinatie met het Gewest wat betreft deze opvolgingsinstrumenten zou nuttig zijn.

2. Bijzondere beschouwingen

2.1 Coherentie en coördinatie

De Raad benadrukt het belang dat het GPDO aansluit bij de verschillende gewestelijke plannen/strategieën/programma's/visies die betrekking hebben op dezelfde onderwerpen: het LKEP, de plannen GoodMove en GoodLiving, de Strategie Biodiversiteit, de Strategie Renolution, de RPA's, de SVC, enz. Voor het welslagen van het GPDO is een maximale coördinatie met de gewestelijke autoriteiten vereist. Ook hebben de lopende werkzaamheden op het gewestelijke niveau een sterke wisselwerking met het GPDO: "Pledge for biodiversity", wijziging van het GBP, visie voor de site van Schaarbeek-Vorming, WBP, Strategie Good Soil, enz.

De Raad dringt er tevens op aan dat dit GPDO en zijn toekomstige versies op een coherente manier worden uitgevoerd op het niveau van de gemeenten, aangezien de andere gemeenten van het Gewest hun eigen plannen inzake duurzame ontwikkeling zouden kunnen opstellen of herschrijven.

De Raad wijst erop dat het belangrijk is om ervoor te zorgen dat het GPDO in overeenstemming is met de gewestelijke visie om productieve activiteiten op het gewestelijk grondgebied te behouden, in het bijzonder op de site van Schaarbeek-Vorming. **De Raad** is van mening dat het behoud van bepaalde productieve activiteiten in het Gewest essentieel is en moet worden aangemoedigd. Hiertoe moet bijzondere aandacht worden besteed aan de manier waarop deze activiteiten samengaan met de woonfuncties en met de ontwikkeling van de zachte mobiliteit. Terwijl het gebruik van de openbare ruimte door motorvoertuigen moet worden teruggedrongen, is de toegankelijkheid van het kanaal en de spoorwegen belangrijk voor het voortbestaan van productieve activiteiten.

2.2 Mobiliteit en parkeren

De Raad is verheugd dat het GPDO een pijler bevat die gericht is op het terugdringen van de rol van de auto. Hij staat volledig achter de doelstelling van 0 zwaargewonden en 0 doden op de weg tegen 2030 en de doelstelling van 7 verkeersluwe wijken tegen 2030. **De Raad** steunt het voornemen om parkeergelegenheid op straat te verwijderen in gebieden waar parkeerplaatsen buiten de straat onderbenut zijn en om de omvorming van parkeerterreinen te overwegen. **De Raad** vestigt echter de aandacht op de noodzaak van een coördinatie met het gewestelijke niveau wat betreft het parkeerbeleid en de verwijdering van on- en off-street parkings. Wat de parkings op de Heizelvlakte betreft, vestigt **de Raad** de aandacht op de grote uitdagingen inzake verkeer en parkeren in deze zone, zowel met betrekking tot de bestaande situatie als tot de verwachte ontwikkelingen. Hij vraagt dan ook bijzondere aandacht voor dit aspect teneinde probleemsituaties te vermijden en erop te anticiperen (zie adviezen A-2022-009-RLBHG en A-2023-026-RLBHG).

2.3 Groene ruimten, doorlaatbaarheid en luchtkwaliteit

De Raad is van mening dat er interactie moet zijn tussen de Stad en het gewestelijke niveau met betrekking tot de gemeentelijke doelstelling van 35% groen (op het grondgebied van de Stad) en de

gewestelijke doelstelling inzake bescherming van de biodiversiteit op 25% van het grondgebied. Met betrekking tot de doelstelling van een groen netwerk in de Vijfhoek beveelt **de Raad** het gemeentebestuur aan om kennis te nemen van de studie "[Groen en blauw in de Stad](#)", waarin reeds een voorstel voor een groen netwerk in de Vijfhoek is opgenomen.

De Raad vindt dat de kaart Visie 2050, waarop in het paars de te vergroenen openbare ruimte is aangegeven, niet erg ambitieus lijkt en vraagt zich af of deze kaart zal worden bijgewerkt.

De Raad merkt op dat het GPDO geen becijferde doelstellingen bevat voor de beperking van het hitte-eilandeffect in de stad. Om een echte ambitie voor warmtereductie te kunnen bereiken, vormen demineralisatie en doorlaatbaarheid van de bodem essentiële prioriteiten die duidelijke doelstellingen vereisen.

De Raad stelt vast dat het GPDO streefwaarden bevat voor binnen- en buitenlucht op gevoelige locaties, maar dat deze alleen voor binnenlucht zijn vertaald in doelstellingen. Ook de buitenlucht moet worden gemeten en verbeterd, met name in de meest vervuilde gebieden: uit de studie CurieuzenAir is gebleken dat de meest vervuilde plaats in het Gewest de Vlaamse Poort is. **De Raad** vestigt de aandacht op het feit dat het niet volstaat om te monitoren en te controleren om de luchtkwaliteit daadwerkelijk te verbeteren. Er moeten ook concrete acties worden voorgesteld, waarvan in het GPDO geen sprake is, met name wanneer de WHO-normen inzake luchtkwaliteit niet worden nageleefd.

De Raad merkt ook op dat het Terkamerenbos lijkt te ontbreken in het GPDO, hoewel dit een belangrijke faciliteit is voor het bereiken van de verschillende doelstellingen van het plan.

2.4 Toerisme en geluidshinder

De Raad verwelkomt het GPDO voor de aandacht die het besteedt aan de verschillende activiteiten die in het stadscentrum worden georganiseerd (en aan de economische motor die deze culturele en toeristische dynamiek vertegenwoordigt), terwijl het tegelijkertijd doelstellingen op het gebied van geluidshinder en geluidsverontreiniging bevat. Het GPDO verwijst echter te weinig expliciet naar het verband tussen geluidshinder en de verschillende evenementen die in de stad plaatsvinden. De Vijfhoek wordt specifiek geconfronteerd met veel lawaai door de evenementen Winterpret en Zomerpret, en ook veel andere evenementen (Jubelpark, Ossegempark, enz.) veroorzaken geconcentreerde overlast. Het GPDO zou specifiek moeten ingaan op de spreiding van de verschillende evenementen en specificeren hoe het geluid beter verdeeld moet worden binnen de Vijfhoek, en ook naar buiten toe.

2.5 Huisvesting

De Raad vindt dat de problematiek van gentrificatie meer aandacht moet krijgen in de diagnose die in het GPDO wordt gesteld en in het daaruit voortvloeiende actieplan. Bijgevolg meent **de Raad** dat de doelstellingen inzake het aantal te bouwen sociale woningen ambitieuzer zouden kunnen zijn om de gewestelijke doelstelling van 15% sociale woningen per gemeente te halen. Hetzelfde geldt voor de strijd tegen leegstand in gebouwen die eigendom zijn van de Stad Brussel, die in de mate van het mogelijke gekoppeld moet worden aan de problematiek van de sociale huisvesting.

De Raad vraagt dat de Stad Brussel rekening zou houden met de renovatiestrategie Renolution. Deze voorziet in een gemiddeld energieprestatieniveau van 100 kWh/m²/jaar voor alle woningen in Brussel tegen 2050. In deze context lijkt het niet erg ambitieus om tegen 2030 te streven naar een verhoging van slechts één categorie/één enkele letter voor alle sociale woningen in EPB-categorie F (276-345 kWh/m²/jaar) of G (>345 kWh/m²/jaar).

2.6 Inclusieve stad

De Raad is van mening dat de ambities op het gebied van inclusiviteit van de stad versterkt kunnen worden. De stad is een openbare ruimte waarvan alle inwoners moeten kunnen genieten, en als de stad toegankelijk is voor diegenen die er het minst toegang toe hebben, wordt ze toegankelijker voor iedereen. Alle openbare ruimten zouden daarom toegankelijk moeten zijn voor personen met een beperkte mobiliteit (en voor kinderwagens, winkelwagentjes, rollators, enz.) Zachte mobiliteit moet aangemoedigd worden en tegelijk een alternatief bieden aan personen die ervan uitgesloten zijn (door voldoende parkeerplaatsen te voorzien voor personen met een beperkte mobiliteit in zones waar auto's niet toegelaten zijn, toegankelijke haltes van het openbaar vervoer, enz.) Ten tweede moeten er meer openbare voorzieningen komen om de ruimte echt inclusief te maken: openbare toiletten, waterfonteinen en voldoende verlichting (gevoel van veiligheid). Rekening houdend met de digitale kloof moet de stad haar diensten en de participatie van haar burgers zo toegankelijk mogelijk maken en daarbij altijd een niet-digitale optie behouden. Ten slotte verwelkomt **de Raad** de doelstellingen van het GPDO inzake buurtcomités om de betrokkenheid, participatie en veiligheid van de inwoners te garanderen.

*

* *